

Національний університет
водного господарства та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-
педагогічної, методичної та
виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

« ____ » _____ 2019 року

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06-08-73

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

«Стратегічне управління»
«STRATEGIC MANAGEMENT»

(назва навчальної дисципліни)
(name of the discipline)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

specialty 073 «MANAGEMENT»

(code and name of the specialty)

Спеціалізація _____

(шифр і назва спеціалізації)

specialization _____

(name of the specialization)

Рівне – 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічне управління»
для студентів, які навчаються за напрямом підготовки 073
«Менеджмент» (за скороченим терміном навчання). – Рівне: НУВГП,
2019. – 16 с.

Розробник: Король Б.О., к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від «15» січня 2019 року № 5

Завідувач кафедри менеджменту _____ (Кожушко Л.Ф.)

«15» січня 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 073
«Менеджмент»

Протокол від «15» січня 2019 року № 5

Голова науково-методичної комісії _____ (Кожушко Л.Ф.)

© Б.О. Король, 2019 рік

© НУВГП, 2019 рік

ВСТУП

Програма нормативної навчальної дисципліни «Стратегічне управління» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 073 «Менеджмент».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система та процес управління розробкою стратегії організації.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Стратегічне управління» є складовою частиною циклу фундаментальної підготовки студентів за спеціальністю «Менеджмент». Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів – «Менеджмент», «Аналіз господарської діяльності», «Планування діяльності підприємства», а також цілеспрямованої роботи під час вивчення спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних заняттях та самостійної роботи.

Анотація

Викладання дисципліни «Стратегічне управління» є складовою частиною підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері менеджменту.

Основне призначення курсу – вивчення студентами теоретичних основ та оволодіння практичними навичками з питань стратегічного управління в організації.

Курс «Стратегічне управління» є дисципліною фахової підготовки спеціалізації фахівців за напрямом підготовки «Менеджмент», впродовж якого розглядаються методичні підходи до формування місії і цілей організації, стратегічної діагностики її середовища та потенціалу, генерації й аналізу стратегічних альтернатив, вибору і реалізації стратегії.

Ключові слова: стратегія, менеджмент, місія, ціль, стратегічна карта, портфельний аналіз.

Abstract

Teaching the discipline 'Strategic management' is an integral part of the training of highly skilled experts in the field of management.

The main purpose of the course – to give students knowledge about the essence, and to master of practical skills in strategic management in the organization.

The course 'Strategic management' is a discipline of professional training of specialists specializing in 'Management', during which are considering methodological approaches to the formation of mission and

Національний університет

objectives of the organization, strategic diagnostics of its environment and potential, generation and analysis of strategic alternatives, the choice and implementation of the strategy.

Key words: strategy, management, mission, goal, strategic map, portfolio analysis.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
		за скороченим терміном навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Нормативна	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	5-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		4-й	4-й
		Лекції	
		20 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	112 год.
		Індивідуальні завдання:	
		0 год.	
		Вид контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Рівень вищої освіти: бакалаврський		

Примітка.

Питома вага кількості годин аудиторних занять, самостійної й індивідуальної роботи у загальній кількості годин становить:

для денної форми навчання – 33,33% до 66,67%;

для заочної форми навчання – 6,67% до 93,33%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіння теоретичними знаннями у сфері стратегічного управління підприємством, інструментарієм, методикою розроблення стратегій розвитку підприємства та набуття практичних вмінь і навичок щодо використання концепції стратегічного менеджменту в діяльності підприємств.

Завдання:

- ознайомлення з методиками оцінювання середовища функціонування організації;

конкурентоспроможності організації;

- формування у студентів наукового світогляду і знань із технологій розробки стратегій розвитку організації.

За результатами вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: сутність, основні поняття і категорії стратегічного управління, закономірності еволюції стратегічного управління, зміст процесів та технології стратегічного управління, принципи і функції стратегічного управління, сутність та класифікації стратегій підприємства;

вміти: генерувати стратегічні альтернативи, оцінювати зовнішнє оточення, визначати стратегічні цілі, розробляти стратегії, формувати стратегічний план, робити стратегічну сегментацію, оцінювати конкурентоспроможність потенціалу та конкурентного статусу підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концепція стратегічного управління

Тема 1. Стратегічний менеджмент: сутність та особливості

Взаємозв'язок основних елементів стратегічного управління. Методологічні та методичні підходи в стратегічному управлінні. Характеристика етапів процесу стратегічного управління. Досвід та проблеми використання системи стратегічного управління підприємствами України.

Тема 2. Оцінювання конкурентоспроможності галузі регіону

Визначення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості галузі регіону. Метод ранжування галузей економіки регіону. Розрахунок комплексного показника конкурентоспроможності галузей.

Тема 3. Генезис інноваційних концепцій досягнення лідерства на ринку

Теорія конкурентних переваг М. Портера. Концепція боротьби за майбутнє Гамела і Прагаллада. Дисципліни ринкового домінування Трейсі і Вірсеми. Екосистема Мура. Застосування теорії ігор в економіці Бранденбургера і Нейлбаффа.

Тема 4. Стратегічне планування в організації

Характеристика та види систем управління в умовах мінливого середовища. Ранжування управлінських задач у стратегічному управлінні. Девіантний та превентивний характер системи управління

підприємством. Управління на базі контролю. Управління на базі екстраполяції. Управління на базі передбачення змін. Управління на базі гнучких екстрених рішень. Управління шляхом реструктурування стратегічних задач. Управління за слабкими сигналами. Управління в умовах стратегічних несподіванок.

Тема 5. Методика визначення конкурентної позиції фірми на ринку

Ранжування підприємств за споживчими характеристиками товарів. Визначення конкурентоспроможності товарів. Визначення конкурентоспроможності фірми. Визначення конкурентної позиції фірми на ринку. Побудова матриці ДАЛПУ «Частка місткості ринку – конкурентоспроможність».

Тема 6. Стратегічний аналіз діяльності підприємства та вибір стратегічних позицій

Поняття «сильних» та «слабких» сигналів зовнішнього середовища. Моделі та методи аналізу зовнішнього оточення та внутрішнього середовища в системі стратегічного аналізу діяльності підприємства. Особливості методичного інструментарію в стратегічному аналізі. Стратегічна інформація: види та джерела. Обстеження сильних та слабких сторін підприємства. Стратегічний аналіз як основа визначення стратегічної позиції підприємства. Процес виявлення домінантних конкурентних переваг підприємства, його позиції на ринку. Стратегічні зони господарювання (СЗГ): поняття та характеристика. Процес стратегічної сегментації ринку. Параметри стратегічної сегментації. Види та характеристика ключових факторів успіху в СЗГ. Поняття зони стратегічних ресурсів. Моделі та методи оцінки стратегічного стану підприємства та вибору стратегічних позицій. Привабливість СЗГ. Процес оцінки привабливості СЗГ. Особливості управління стратегічним набором СЗГ. Поняття стратегічних центрів господарювання. Оцінка стратегічної гнучкості (зовнішньої та внутрішньої) та синергізму.

Тема 7. Визначення місії та цілей організації

Особливості стратегічного планування, його специфіка, відмінність від довгострокового планування. Принципи стратегічного планування. Значення стратегічного планування діяльності підприємства в умовах мінливого зовнішнього оточення. Підходи до організації стратегічного планування у підприємстві. Процес стратегічного планування. Характеристика етапу цілеутворення. Визначення місії, принципи та правила її формування. Значення місії

для підприємства з орієнтацією на стратегічний розвиток. Класифікація стратегічних орієнтирів. Фактори, які впливають на вибір стратегічних цілей. Сфери встановлення стратегічних цілей підприємства. Моніторинг в системі стратегічного планування. Система стратегічних планів підприємства. Сфери стратегічного планування.

Тема 8. Врахування ризику при виборі інвестиційних рішень

Чиста теперішня вартість проекту. Індекс доходності інвестицій. Період окупності інвестицій. Дерево рішень вибору ефективного проекту. Очікувані чиста теперішня вартість проекту. Середньоквадратичне відхилення і коефіцієнт варіації як мірила ризику проекту.

Змістовий модуль 2. Вибір і реалізація стратегій

Тема 9. Вибір стратегії та складання стратегічного плану

Стратегія за формою та змістом. Стратегія як набір правил для прийняття рішень. Відмітні риси стратегії. Рівні стратегії в системі стратегічного управління.

Класифікація стратегій. Підходи до формування стратегій. Школи стратегій. Поняття та визначення стратегічних потреб підприємства. Генерування стратегічних альтернатив. Процес вибору стратегії підприємства. Поняття оптимальної стратегії. Оцінювання факторів, які впливають на вибір стратегії. Оцінка обраної стратегії. Методи та моделі оцінювання правильності вибору стратегії. Особливості вибору стратегій для малих та середніх підприємств. Процес визначення стратегічних альтернатив розвитку підприємства. Аналіз стратегічних альтернатив. Використання базових стратегічних підходів для обґрунтування стратегічних альтернатив розвитку підприємства. Формування портфеля стратегій підприємства. Структура стратегічного плану. Характеристика розділів стратегічного плану. Стратегічний контроль в процесі реалізації стратегії: сутність, характеристика, різновиди. Процес стратегічного контролю. Оцінка ефективності діючих стратегій. Критерії ефективності стратегій. Зовнішня та внутрішня ефективність стратегій підприємства. Показники ефективності стратегій.

Тема 10. Методи портфельного аналізу напрямків діяльності організації

Аналіз портфеля продукції фірми за методом БКГ. Аналіз портфеля продукції фірми за методом «Дженерал Електрик – МакКінсі». Побудова цільових матриць за методами БКГ і «Дженерал

Тема 11. Управління стратегічним потенціалом підприємства

Поняття стратегічного потенціалу підприємства. Елементи стратегічного потенціалу: система менеджменту, кількісний та якісний склад ресурсів, проекти організації, цільові орієнтири. Особливості управління стратегічним потенціалом. Фактори, які впливають на вибір стратегії управління потенціалом підприємства. Конкурентоздатність та конкурентоспроможність потенціалу. Конкурентні переваги та конкурентний статус підприємства. Підходи до формування стратегічного потенціалу. Методи оцінювання конкурентоздатності потенціалу підприємства.

Тема 12. Вплив теорії корисності на прийняття стратегічних рішень

Корисність за Нейманом – Моргенштерном. Гранична корисність отриманого доходу. Визначення премій (надбавок) за ризик та детермінованих еквівалентів для простих лотерей. Графічна залежність прибутковості «портфеля» від його ризику. Функції корисності і байдужості індивіда, схильного до ризику.

Тема 13. Організація стратегічного управління на підприємстві

Особливості управлінської діяльності в системі стратегічного управління. Об'єктивізація стратегічних змін на підприємстві в процесі реалізації стратегії. Відповідність організаційної структури підприємства обраній стратегії розвитку. Сфери структурних змін відповідно до обраної стратегії. Корпоративна культура в системі підтримки стратегії підприємства. Мотивація персоналу в процесі реалізації стратегії. Формування стратегічної поведінки і команди підтримки стратегічних змін на підприємстві. Керівництво процесами стратегічних змін.

Служба (відділ) стратегічного розвитку підприємства: мета, завдання, призначення.

Тема 14. Науково-методичні засади застосування портфельної теорії

Обчислення коефіцієнтів Бета фінансових активів фірми. Визначення частки системного ризику в загальному ризику цінного папера. Вибір найефективнішого активу на основі критеріїв Трейнора, Шарпа, Дженсена.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістових модулів	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	і	с.р.		л	п	і	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Змістовий модуль 1. Концепція стратегічного управління										
Тема 1. Стратегічний менеджмент: сутність та особливості	7	2	–	–	5	8	1	–	–	7
Тема 2. Генезис інноваційних концепцій досягнення лідерства на ринку	7	2	–	–	5	7	–	–	–	7
Тема 3. Оцінювання конкурентоспроможності галузі регіону	7	–	2	–	5	9	–	2	–	7
Тема 4. Стратегічне планування в організації	8	3	–	–	5	7	–	–	–	7
Тема 5. Методика визначення конкурентної позиції фірми на ринку	7	–	2	–	5	9	–	2	–	7
Тема 7. Визначення місії та цілей організації	8	3	–	–	5	7	–	–	–	7
Тема 8. Врахування ризику при виборі інвестиційних рішень	9	–	4	–	5	7	–	–	–	7
Разом – змістовий модуль 1	58	10	8	0	40	61	1	4	0	56
Змістовий модуль 2. Вибір і реалізація стратегій										
Тема 9. Вибір стратегії та складання стратегічного плану		–	–	–	7	9	–	–	–	9
Тема 10. Методи портфельного аналізу напрямків діяльності організації		4	4	–	7	12	1	2	–	9
Тема 11. Управління стратегічним потенціалом підприємства		4	–	–	7	9	–	–	–	9
Тема 12. Вплив теорії корисності на прийняття стратегічних рішень		2	4	–	7	10	–	–	–	10
Тема 13. Організація стратегічного управління на підприємстві		–	–	–	7	9	–	–	–	9
Тема 14. Науково-методичні засади застосування портфельної теорії		–	4	–	5	10	–	–	–	10
Усього годин	62	10	12	0	40	59	1	2	0	56
Всього за семестр	120	20	20	0	80	120	2	6	0	112

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми практичного заняття	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Оцінювання конкурентоспроможності галузі регіону	2	2
2.	Методика визначення конкурентної позиції фірми на ринку	2	2
3.	Врахування ризику при виборі інвестиційних рішень	4	–
4.	Методи портфельного аналізу напрямків діяльності організації	4	2
5.	Вплив теорії корисності на прийняття стратегічних рішень	4	–
6.	Науково-методичні засади застосування портфельної теорії	4	–
Разом		20	6

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

20 годин – підготовка до аудиторних занять;

24 годин – підготовка до контрольних заходів;

38 годин – підготовка питань, які не розглядаються під час аудиторних занять.

6.1. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
1	Переваги і недоліки стратегічного управління в порівнянні з іншими методами управління	12	16
2	Методи оцінювання конкурентного статусу організації	14	16
3	Механізми регулювання розвитку конкурентного середовища	14	16
4	Методи зниження ризиків підприємництва	14	16
5	Характеристика методів планування діяльності підприємства	14	16
6	Методи оцінювання ефективності управлінських рішень	14	16
7	Організація стратегічного управління на підприємстві	14	16
Усього годин		82	112

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни застосовуються інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання із застосуванням лекцій, задач, ситуаційних завдань (кейсів навчальних), конкретних ситуацій (кейсів реальних), комплексних розрахункових завдань, провокаційних вправ і запитань, централій, ділових ігор, мозкових атак. На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання з підстановкою індивідуальних вихідних даних для кожного студента.

8. Методи контролю та критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми.

Поточний контроль теоретичних знань проводиться шляхом застосування комп'ютерного тестування (2 модулі по 20 балів кожен). Перевірка практичних умінь здійснюється під час практичних занять (20 балів розподілені між практичними заняттями).

Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену із застосуванням комп'ютерного тестування.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів *поточної роботи* (завдань, що виконуються на практичних, семінарських, лабораторних,

індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1) розрахункові завдання, задачі (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2) ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Об'єкт контролю	Поточний контроль														Екзамен	Сума
	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
Теоретичні навички (комп'ютерне тестування)	2,5	3,5	5,5	3,5	5,5	3,5	3,5	5,5	3,5	6,5	3,5	3,5	5,5	4,5	40	100
Практичні уміння	–	–	2	–	2	–	–	2	–	3	–	–	2	2		
Самостійна робота	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Оцінювання студентів заочної форми навчання відбувається на підставі виконаної і захищеної індивідуальної самостійної роботи та за результатами екзамену.

Підготовка індивідуальної самостійної роботи				Всього	Екзамен	Сума
Ситуаційне завдання		Задача				
№ 1	№ 2	№ 1	№ 2			
10	10	20	20	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Позитивні оцінки виставляються тільки тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Стратегічне управління» містить такі складові:

- навчальний посібник «Стратегічний менеджмент». Король Б.О., Мороз Е.Г. Стратегічний менеджмент: навч. пос. – Рівне: НУВГП, 2015. – 263 с.;
- опорний мультимедійний курс лекцій на паперовому і електронному носіях;
- друкований роздатковий матеріал;
- ситуаційні завдання.

11. Рекомендована література

Базова

1. Шершньова З. Є. – Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 699 с.
2. Кіндрацька Г.І. Основи стратегічного менеджменту: Навч. посібник. – Львів: Кінпатрі ЛТД, 2000. – 264 с.
3. Король Б.О., Мороз Е.Г. Стратегічний менеджмент. Навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2015. – 263 с.
4. Мартиненко М.М., Ігнатська І.А. Стратегічний менеджмент:

Підручник. – Київ: Каравела, 2006. – 320 с.

5. Тарнавська Н., Напора О. Стратегічний менеджмент: практикум: Навч. посібник. – Тернопіль, Київ: "Карт-бланш", Кондор, 2008. – 287 с.

Допоміжна

1. Ансофф И. Стратегический менеджмент. Классическое издание. – 1-е изд. – СПб.: Питер, 2009. – 344 с.
2. Виссема Х. Стратегический менеджмент и предпринимательство: возможности для будущего процветания. – М.: Финпресс, 2000. – 272 с.
3. Ламбен Ж.Ж. Стратегический маркетинг. – СПб: Наука, 2006.
4. Маркова В. Д., Кузнецова С.Н. Стратегический менеджмент: курс лекций: Москва – Новосибирск, 1994.
5. Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. Школы стратегии / Пер. с англ. под ред. Ю.М. Каптуревского. – СПб.: Питер, 2000. – 336 с.
6. Портер М. Конкурентная стратегия. Методика анализа отраслей и конкурентов. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 464 с.
7. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 699 с.

Періодичні наукові видання: «Економіка України», «Фінанси України», «Інвестиційна газета», «Финансовый менеджмент», «Менеджмент в России и за рубежом», «Експерт».

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека НУВГП. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.rv.ua/book.php>.
2. Издательство "ДИС". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dis.ru>.
3. Сервер "Корпоративные финансы". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cfin.ru>.
4. Международный журнал "Проблемы теории и практики управления". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ptpu.ru>.
5. Менеджмент-Библиотека. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unc.host.ru/Library/library0101.htm>.
6. Кабінет Міністрів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

7. Міжвідомча рада з впровадження економічних реформ в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reforms.kiev.ua>.
8. Законодавство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
9. Центр науки і технологій України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stcu.kiev.ua>.
10. Ліга підприємців і промисловців України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.uspp.ukrnet.net](http://www.uspp.ukrnet.net).
11. Информационный бюллетень "Конспект" – сборники работ по управлению. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://src.nsu.ru/psych/konspekt>.
12. Клуби проектних менеджерів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://info.pm-club.org/>, <http://www.pm-club.lg.ua>.
13. Блог проектних менеджерів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.pm-club.org>.
14. Фінансові ризики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.finrisk.ru.